

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí de la Salva - Ca n'Arbocet
Alçada: 480

Coordenades:

Latitud: 41.71373
Longitud: 1.92556
UTM Est (X): 410619
UTM Nord (Y): 4618550

Classificació

Número de fitxa 08182 - 53
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Enfonsament de la coberta i mur mitjaner.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A006000020000OH
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca amb dues estances, ubicada al capdamunt d'una zona rocallosa, en el vessant oest, del sector conegut amb el nom de Bassa dels Tres Colls. Des de la barraca es poden observar per un costat, una part de la Miranda i antics dominis del castell de Rocafort i per l'altre, la vall de Ca n'Arbocet. Està situada a l'extrem sud de la feixa, envoltada per una espessa massa arbòria de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní. És una construcció de planta doble (2,90 metres de façana per 2,20 metres d'amplada), aprofitant la totalitat del marge per la part posterior, i composta per dues estances separades, amb comunicació interior, de la qual es conserva una llinda i una obertura de 60 cm d'amplada aproximada (l'alçada visible és de 38 a 40 cm). Presenta una planta rectangular mixta; l'estança de l'esquerra, amb la porta orientada a l'oest, és de planta quadrangular. La coberta és de filada de lloses per aproximació, que s'han enfonsat cap a l'interior de la barraca. El gruix dels murs oscil·la entre 45 i 50 cm. Els brancals o muntants són rectes, fets amb blocs de pedra sense escairar, amb una sola llinda. La porta mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada de 55 cm. La segona estança, orientada al sud, aprofita el mateix mur de construcció. És de planta mixta. La coberta és de lloses per aproximació de filades. Ha perdut gairebé tota la coberta i el voladís. El gruix dels murs és de 45 a 50 cm. Els brancals o muntants de la porta són massissos, fets amb pedra grossa i sense escairar, amb una sola llinda, plana. La porta mesura 80 cm d'alçada per una amplada de 60 cm. No té cap obertura per deixar entrar la llum però sí un tinell arran de terra que mesura 40 x 45 cm. El conjunt està orientat al nord-oest.

Observacions:

Aquesta doble barraca, no presenta en cap cas l'estructura tradicional de les barraques dobles compostes per una estança amb una obertura pel bestiar de càrrega i l'altre per al pagès. Les portes són estretes i baixes.

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3049.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

